

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Основи підприємництва

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Міжфакультетська дисципліна

вид дисципліни: **за вибором**

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“28” серпня 2020 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії факультету МЕВ та ТБ Шедякова Т. Є.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від “27” серпня 2020 року № 1

В.о. завідувача кафедри

(підпис)

Ірина ДЕРІД
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “28” серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Основи підприємництва» є міжфакультетською дисципліною циклу гуманітарної, соціально-економічної та фундаментальної підготовки за вибором студентів.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів ринкової психології, озброєння знаннями і розумінням законів і принципів, згідно яким розвивається бізнес в Україні, формування у студентів системи теоретичних знань, вмінь, та практичних навичок щодо створення власної справи.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- навчити студентів аналізувати цілі, задачі і практику організації власного бізнесу;
- ознайомити з масштабом підприємництва за допомогою вивчення інтеграційного характеру проблем бізнесу;
- розкрити сутність підприємництва та основні форми підприємництва;
- розкрити основні категорії підприємництва;
- ознайомити із процесом створення та реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності;
- ознайомити із принципами оподаткування;
- розглянути основи управління підприємством;
- ознайомитись із процесом ризик-менеджменту в бізнесі;
- розглянути основи та принципи фінансування підприємства;
- ознайомитись із процедурою стратегічного управління підприємством;
- розкрити процеси просування продукції та маркетингу;
- ознайомитись із рекламним процесом у бізнесі;
- розкриття сутності процедури банкрутства.

1.3 Кількість кредитів – 3.

1.4 Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2 або 3	-
Семестр	
3 або 5	-
Лекції	
32 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
Не заплановано	-
Лабораторні заняття	
Не заплановано	-
Самостійна робота	
58 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

Студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати:

- у чому полягає сутність підприємництва; яка основна мета підприємництва;
- що є економічною основою підприємницької діяльності, в яких нормативно-правових актах визначаються форми організації бізнесу;
- що таке бізнес-план, яка структура та стадії розробки бізнес-плану,
- в чому полягає сутність державного регулювання підприємництва, які основні цілі державної політики підтримки підприємництва.

вміти:

- розрізняти види підприємницької діяльності;
- аналізувати переваги, недоліки підприємств різних за формою власності та організацією;
- розробити бізнес план-підприємства (майбутньої фірми).

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Підприємництво в ринковому середовищі

1. Розвиток концепцій підприємництва.
2. Підприємництво як вид господарської діяльності. Ознаки підприємництва. Основні функції підприємництва.
3. Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємництва.

Тема 2. Загальна характеристика підприємця

1. Суб'єкти підприємницької діяльності.
2. Правовий статус підприємця.
3. Особисті якості підприємця.

Тема 3. Економічна свобода і підприємництво

1. Умови та принципи підприємницької діяльності.
2. Рушійні сили розвитку підприємництва.
3. Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва.

Тема 4. Організаційно-правові форми підприємництва

1. Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності.
2. Основні види підприємств та їх організаційні форми.
3. Об'єднання підприємств: асоціація, корпорація, холдинг, консорціум, концерн.
4. Господарські товариства як суб'єкти підприємництва та їх види.
5. Здійснення підприємницької діяльності без створення юридичної особи.
6. Господарська діяльність кооперативів. Особливості діяльності виробничого кооперативу.

Тема 5. Мале підприємництво

1. Економічна сутність малого підприємництва.
2. Функції малого підприємництва.
3. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні і за кордоном.
4. Державна підтримка малого бізнесу.

Тема 6. Державне регулювання підприємництва

1. Сутність та методи державного регулювання підприємництва.
2. Державна політика підтримки підприємництва.

3. Правове забезпечення розвитку підприємництва.

Тема 7. Фінансові важелі розвитку підприємницької діяльності

1. Фінансово-кредитна підтримка підприємництва.
2. Загальна характеристика оподаткування підприємницької діяльності.
3. Основні види податків.

Тема 8. Підприємницькі ризики

1. Суть підприємницького ризику.
2. Види ризику та методи їх оцінки.
3. Ризик-менеджмент.

Тема 9. Організація підприємництва

1. Підприємницька ідея та її джерела.
2. Вибір сфери діяльності та форми організації бізнесу.
3. Обмеження в підприємстві.
4. Порядок ліцензування підприємницької діяльності.
5. Припинення діяльності підприємств.

Тема 10. Механізм заснування власної справи

1. Вибір способу започаткування бізнесу.
2. Франчайзинг, його сутність та види.
3. Етапи започаткування власної справи.
4. Засновницькі документи та їх підготовка.
5. Порядок державної реєстрації суб'єктів підприємництва.
6. Порядок відкриття рахунка суб'єкта підприємницької діяльності в установі банку.

Тема 11. Бізнес-планування у підприємницькій діяльності

1. Сутність та функції бізнес-плану.
2. Структура розробки бізнес-плану, його розділи.
3. Технологія розробки бізнес-плану.

Тема 12. Менеджмент у підприємстві

1. Сутність менеджменту та його роль у розвитку підприємництва
2. Функції управління
3. Дія системи підприємницького управління.

Тема 13. Маркетинг у підприємницькій діяльності

1. Сутність та категорії маркетингу.
2. Основні концепції маркетингу.
3. Види маркетингу. Розробка комплексу маркетингу.
4. Організація служби маркетингу.
5. Реклама в маркетинговій діяльності.

Тема 14. Культура підприємництва

1. Сутність культури підприємництва.
2. Культура підприємницьких організацій.
3. Підприємницька етика та етикет.
4. Стили керівництва. Норми і правила поведінки керівника.
5. Причини конфліктів та методи розв'язання.
6. Соціальна відповідальність у бізнесі.

Тема 15. Тіньова економіка

1. Тіньова економіка: сутність, структура та функції.
2. Криміналізація економіки. Економічна злочинність. Корупція, її сутність, типи та наслідки.
3. Економіко-правові шляхи детінізації і декриміналізації економіки.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		п	лаб.	інд.	с. р.
Тема 1. Підприємництво в ринковому середовищі	8	4			4
Тема 2. Загальна характеристика підприємця	5	2			3
Тема 3. Економічна свобода і підприємництво	6	2			4
Тема 4. Організаційно-правові форми підприємництва	5	2			3
Тема 5. Мале підприємництво	6	2			4
Тема 6. Державне регулювання підприємництва	5	2			3
Тема 7. Фінансові важелі розвитку підприємницької діяльності	6	2			4
Тема 8. Підприємницькі ризики	5	2			3
Тема 9. Організація підприємництва	6	2			4
Тема 10. Механізм заснування власної справи	6	2			4
Тема 11. Бізнес-планування у підприємницькій діяльності	5	2			3
Тема 12. Менеджмент у підприємстві	6	2			4
Тема 13. Маркетинг у підприємницькій діяльності	5	2			3
Тема 14. Культура підприємництва	6	2			4
Тема 15. Тіньова економіка	5	2			3
Залік	5				5
Усього годин	90	32			58

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

Не передбачено

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
1	Тема 1. Підприємництво в ринковому середовищі	4	Опитування та виступи із доповідями

2	Тема 2. Загальна характеристика підприємця	3	Опитування та виступи із доповідями
3	Тема 3. Економічна свобода і підприємництво	4	Опитування та виступи із доповідями
4	Тема 4. Організаційно-правові форми підприємництва	3	Опитування та виступи із доповідями
5	Тема 5. Мале підприємництво	4	Опитування та виступи із доповідями
6	Тема 6. Державне регулювання підприємництва	3	Опитування та виступи із доповідями
7	Тема 7. Фінансові важелі розвитку підприємницької діяльності	4	Опитування та виступи із доповідями
8	Тема 8. Підприємницькі ризики	3	Опитування та виступи із доповідями
9	Тема 9. Організація підприємництва	4	Опитування та виступи із доповідями
10	Тема 10. Механізм заснування власної справи	4	Опитування та виступи із доповідями
11	Тема 11. Бізнес-планування у підприємницькій діяльності	3	Опитування та виступи із доповідями
12	Тема 12. Менеджмент у підприємстві	4	Опитування та виступи із доповідями
13	Тема 13. Маркетинг у підприємницькій діяльності	3	Опитування та виступи із доповідями
14	Тема 14. Культура підприємництва	4	Опитування та виступи із доповідями
15	Тема 15. Тіньова економіка	3	Опитування та виступи із доповідями
	Підготовка до заліку	5	Залік
Разом		58	

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи контролю

Метод контролю – це система дій, націлена на перевірку знань студента. У дисципліні «Основи підприємництва» використовуються наступні форми контролю:

- усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації, а також усний контроль у формі доповіді студентом стосовно проблеми, що не була вирішена в рамках інформації, даної у лекції;
- дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;
- письмовий поточний тестовий контроль;
- підсумковий контроль у вигляді заліку.

Критерії оцінки успішності та результатів навчання

1. З ряду тем передбачене виконання письмових завдань в рамках самостійної роботи студента. За кожне завдання передбачене певну максимальну кількість балів.

Повне і правильне виконання завдання дає максимальну кількість балів. Неповне чи неправильне виконання завдання призводить до зниження балів.

2. Підсумком вивчення дисципліни є складання письмового заліку. Залік передбачає певну кількість балів, що їх можна отримати, виконавши усі запропоновані завдання повно та без помилок. Якщо студент плутано та неповно відповідає на основне питання, не відповідає на додаткові питання – його бал знижується. Питання до заліку надаються заздалегідь.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота															Разом	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15			
		4	4	4	4	4			4	4	4	4	4		40	60	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно	зараховано
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1–49	незадовільно	не зараховано

Увага! У разі настання /подовження дії обставин непереборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання певний відсоток занять буде проведений в дистанційній формі (із використанням платформ Zoom та Google Classroom, код класу t3yoluу, посилання: <https://classroom.google.com/u/0/c/MTUzNzAwNzAzOTAx>). В такому разі, усні відповіді, опитування, дискусії відбуваються за розкладом на платформі Zoom, а письмові завдання за темами надсилаються через платформу Google Classroom.

9. Рекомендована література

Основна література

1. Варналій З. С. Основи підприємництва: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання-Прес, 2003. – 286 с.
2. Закон України «Господарський кодекс України» // Офіційний вісник України. – 2003. – №11, (Редакція станом на 28.06.2015).
3. Злупко С. М., Стефанишин О. В., Швайка Л. А. Підприємництво: основи, особливості, механізми: Навч. посіб. – Л.: 2009.– 370 с.

4. Климко О., Ковалко А. Власна справа: Навч.-метод. посіб. – К.: Юніверс, 2011. – 108 с.
5. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання: Навч. посіб. / Л. І. Воротіна, В. Є. Воротін, Л. А. Мартинюк, Т. В. Черняк; за ред. Л. І. Воротіна. – 3-тє вид., доп. і перероб. – К., 2012. – 308 с.
6. Мочерний С. В., Устенко О. А., Чеботар С. І. Основи підприємницької діяльності: Посібник. – К.: Академія, 2010.– 280 с.
7. Онищенко Т. Предпринимательская деятельность без создания юридического лица. – 3-е изд., перераб. и доп. – Харьков: Фактор, 2000. – 376 с.
8. Организация предпринимательства / Э. А. Арустамов, А. Н. Пахомкин, А. П. Платонов и др. – М.: Маркетинг, 2001.– 250 с.
9. Підприємництво: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Г. Федоренко, М. П. Денисенко, М. М. Руженський та ін. – К.: МАУП, 2005. – с. 154-172.
10. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні: Закон України від 21.12.2000, зі змінами та доповненнями станом на від 10.06.2012 р.
11. Тирпак І. В. Основи економіки та організації підприємництва : Навч. посіб. / І. В. Тирпак, В. І. Тирпак, С. А. Жуков. – К. : Кондор, 2011. – 284 с.

Допоміжна література

1. Акіліна О. В., Пасічник В. Г. Основи підприємництва. – К.: ЦНЛ, 2006. – 176 с.
2. Бондар О.В. Ситуаційний менеджмент: К.: Центр учбової літератури, 2012. – 388 с.
3. Виноградська А. М. Основи підприємництва: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2008. – 544с.
4. Дроб'язко С. І. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу: Навч. посібник/ С. І. Дроб'язко, Т. М. Козир, С. Б. Холод. – К.: ЦУЛ, 2012. – 416 с.
5. Гайдуцький П. Розвиток підприємництва в Україні. – К: Знання-Прес, 2003. – 248 с.
6. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво в Україні: Проблем становлення та розвитку / В. В. Зянько. – Вінниця: Універсум, 2005. – 262 с.
7. Мединська Т. В. Податкова система: Навч. посібник / Т. В. Мединська, Н. І. Власюк. – 3-є вид., перероб. та доповнене. – Львів: Магнолія, 2012. – 424 с.
8. Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З. Державне регулювання економіки / За ред. І. Р. Михасюка. – К.: Атіка; Ельга-Н, 2000. – 592 с.
9. Петруня Ю. Є. та ін. Прийняття управлінських рішень: Навчальний посібник/ за ред. Ю. Є. Петруні. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. - 216 с.
10. Порохня В. М. Стратегічне управління: К.: Центр учбової літератури, 2012. – 224 с.
11. Скібіцький О. М., Матвєєв В. В., Скібіцька Л. І. Організація бізнесу. Менеджмент підприємницької діяльності.: К.: – Кондор, 2011. – 912 с.
12. Смовженко Т. С. Державна політика сприяння розвитку підприємництва: Монографія / Т. С. Смовженко. – Л., 2001. – 464 с.
13. Шпак В. І. Розвиток малого підприємництва в Україні. – К.: МАУП, 2003. – 128 с.
14. Ярошевич Н. Б., Колісник М. К. Підприємництво і менеджмент: Навчальний посібник. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2007. – 292 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Державна служба статистики України [електронний ресурс].– Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.
2. Верховна рада України (закони) України [електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>.

3. Міністерство фінансів України [електронний ресурс].– Режим доступу:
<http://www.minfin.gov.ua/>.

4. Рейтинг Doing business [електронний ресурс].– Режим доступу:
<http://russian.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine/>.

5. Журнал «Ефективна економіка» [електронний ресурс].– Режим доступу:
<http://www.economy.nayka.com.ua/>.

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

- дистанційно на платформі Google Classroom (код класу Classroom: t3yoluy, посилання: <https://classroom.google.com/u/0/c/MTUzNzAwNzAzOTAx>) проводиться виконання письмових завдань із самостійної роботи студента.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборною відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Google Classroom.